Het CDA en de groep rond Omtzigt nemen terecht afstand van het gehate DNB-beleid inzake pensioenen

Posted on 26 februari 2022 by Eduard Bomhoff

Ik kom zo op Tjerk Kroes, directeur onderzoek bij De Nederlandsche Bank (DNB), die we moeten prijzen voor zijn durf om de pensioenstrategie van DNB te verdedigen in een video-interview voor de 'Sociale Christendemocratie', een invloedrijke groep van (nu nog) CDA'ers die dicht bij Pieter Omtzigt staan.

Durf in het bijzonder omdat het CDA de eerste regeringspartij is die openlijk wegwandelt van het DNB-beleid. Niek Jan van Kesteren (CDA, beroemd van VNO-NCW) zei vorige week in de Eerste Kamer: 'Mijn fractie deelt de opvatting van de minister-president niet dat er niet geïndexeerd zou kunnen worden. Wij denken dat de fondsen voldoende middelen hebben voor de huidige situatie en voor de toekomst.' De hakken in het zand tegen DNB die de indexatie al veertien jaar blokkeert.

Vastgestelde premies en vastgestelde uitkeringen

Eerst nog even ter opfrissing de kern van de zaak. Bij elk pensioenstelsel hoort een afspraak over de pensioenen. Ons huidige stelsel doet dat zo: werkgevers en werknemers spreken een premie af; de pensioenen worden berekend uit het aantal gewerkte jaren en het gemiddelde salaris over die jaren, en de toezichthouder controleert of de premies en het belegde vermogen voldoende zijn voor de huidige en de toekomstige pensioenen.

Het veel ingewikkelder nieuwe stelsel, waarover vooral DNB enthousiast lijkt, ligt aan de andere kant van het spectrum. Werkgevers en werknemers spreken een stabiele premie af, maar dumpen alle onzekerheid of die premie een schraal of een vet pensioen gaat opleveren op het bord van de werknemer.

Wereldwijd kiest de overheid vaak het eerste systeem van 'defined benefits' voor de collectieve sector, en is het bedrijfsleven gelukkiger met het tweede systeem van 'defined contributions'. En de reden is duidelijk. Pensioenpremies zijn bedrijfskosten en die zijn stabieler bij 'defined contributions'.

Ondernemingen worden terecht bang als ze zien (Chicago! Californië!) dat de overheid in plaats van een loonsverhoging probeert om een stakingsdreiging af te kopen met een hoger pensioen dat soms ook nog eerder ingaat. Hogere lonen voor politie en brandweer drukken immers direct op de lopende begroting; het pensioen is een zorg voor de verre toekomst na de volgende verkiezingen.

In het DNB-systeem zijn veel lagere pensioenen waarschijnlijk

Het is een zwaarwegend argument voor 'defined contributions' want dat neemt de verleiding weg van makkelijke beloftes. Vreemd dat Kroes dit niet noemt en in plaats daarvan komt met drie argumenten tegen 'defined benefits' waarvan het eerste reparabel is, het tweede onzinnig en veroorzaakt door DNB zelf, en het derde onduidelijk en niet uitgewerkt.

Dat is lang niet serieus genoeg als tegenwicht voor de grote makke van het DNB-

systeem: de waarschijnlijkheid van veel lagere pensioenen. Interviewer Quinten Pluymaekers vraagt of die veel lagere, meer individuele pensioenen inderdaad het gevolg zijn van wat DNB wil voor de toekomst, pauzeert en wacht tot Kroes letterlijk zegt: 'u heeft vokomen gelijk.'

Geringe winst in voorspelbaarheid valt weg tegen enorm verlies aan rendement

Als Kroes beter was ingevoerd had hij nog kunnen proberen dat het lagere pensioen dat DNB met het nieuwe systeem voorstaat tenminste heel erg zeker is, maar misschien durfde hij dat niet want berekeningen daarover voor Sociale Zaken zijn ondeugdelijk (zie mijn artikel in *Wynia's Week*).

Een betere analyse van Boot en Teulings laat zien dat de geringe winst in voorspelbaarheid geheel wegvalt tegen het enorme verlies aan rendement (precies als in de gelijkenis van de talenten in het Nieuwe Testament, waar de knecht die op veilig speelt en zijn beginkapitaal begraaft zijn Heer teleurstelt). DNB heeft zelf nooit een berekening durven publiceren.

'Pensioenbelofte'

Pluymaekers vraagt ook waarom DNB rekent met een extreme formule voor de druk van de verplichtingen van de pensioenfondsen hoewel Zwitserland, Denemarken, Zweden en andere landen, 'toch ook geen financiële cowboys', een meer normale formule hanteren.

Kroes weet niet beter dan een aantal keren te herhalen dat Nederland werkt met een 'pensioenbelofte', alsof die andere landen onbetrouwbaar zijn. Nogal brutaal van Kroes om zo op dat woord 'belofte' te hameren, wanneer het zijn eigen DNB is die nu al veertien jaar geen rekening houdt met de tot 2008 solide traditie om de pensioenen aan te passen aan de geldontwaarding.

Glibberig

Pluymaekers vraagt door, noemt een paar wetenschappelijke critici van DNB, en dan komt Kroes met een noodsprong: 'Nou zijn er economen die zeggen: het doen van zo'n belofte is wel heel schreeuwend duur geworden en zouden we niet

eigenlijk moeten overstappen op een stelsel waar je die belofte niet meer doet. Zo interpreteer ik hun woorden en ik denk dat we dat allemaal wel met elkaar eens zijn.'

'Schreeuwend duur' is een kunstmatig effect van DNB dat pensioenfondsen dwingt tot extreme boekhoudkundige waarderingen (de beroemde Pieter Lakeman adviseert nu over mogelijke rechtszaken). En wanneer 'zo interpreteer ik hun woorden' glibberig klinkt, dan is dat omdat het glibberig *is*. Kroes weet best dat DNB samen met nog een handvol leden van het door DNB betaalde network Netspar alleen staat, en dat honderden economen een petitie hebben getekend die juist het omgekeerde beoogt.

Afgang van een haperende manager

En dan komt de tweede noodsprong. In minuut 22 van het interview beweert Kroes: 'Ik ken de opvattingen van [prof Bernard] van Praag en naar voren kijkend ben ik het voor een groot deel met hem eens.' Wel, de laatste keer dat ik Van Praag sprak legde hij uit dat alle bevriezingen van de pensioenen sinds 2008 onnodig waren (zie ook zijn artikel in *Wynia's Week*). Ook als de pensioenfondsen ieder jaar de inflatie hadden vergoed, hadden ze nu nog steeds grotere buffers dan in 2008. En voor wat de toekomst betreft is de titel van Van Praags artikel uit 2020 duidelijk genoeg: 'Het pensioenakkoord [dat DNB probeert door te zetten] verslechtert ons pensioenstelsel'.

Het CDA (en de groep rond Omtzigt) nemen afstand van het gehate DNB-beleid. En terecht: de verpleegkundige met een aanvullend pensioen van 600 euro per maand heeft door DNB nu al 130 euro per maand aan koopkracht verloren. Kroes begeeft zich moedig in het hol van de Twentse leeuw, maar krijgt daar niets voor elkaar. De video toont de afgang van een haperende manager die zichzelf steeds herhaalt over een 'belofte', terwijl zijn DNB nu juist de brekebeen is, die geen verdediging heeft voor een arrogant en autistisch beleid (niet alleen qua inhoud maar ook qua bestuurlijke stijl een uitzondering in Europa).

Van Kesteren en Omtzigt zijn parlementaire zwaargewichten, en samen, denk ik, goed voor zo'n 30 Kamerzetels. Benieuwd naar hun volgende demarche vóór hun werkende en gepensioneerde kiezers en dus tégen DNB.